

Obsa-Kutaa 3

Description

Wantoota namni ittiin qoramu keessaa rakkoo fi wantoota jibbamoodha. Rakkoleen yommuu namatti buâ€™an namni wanta lama yaadachun hadhaa obsaa laaffisu dandaâ€™a: 1ffaa-Rakkoleen badii fi cubbuu namarrraa haxaawu, 2ffaa-sababa obsaatiin mindaa guddaa argatan. (Dhugaa kanaa seenaa irraa fakkeenyaa kutaa dhuma keessatti ni ilaalla. In sha Allah).

Rakkoo jalaa bahuuf duâ€™aaf hawwu irraa dhoorgu:

Muâ€™minni (namni dhugaan amane) rakkolee fi wanta nama laalessan irratti obsuun badii isaa akka haxaawu, sadarka isaa olkaasu, miira laalaa hunda waliin Rabbiin biratti mindaan guddaan akka katabamuuf yommuu beeku, Rabbiin irraa waan gaarii fi tola guddaa keessa akka jirutti ilaala.

Rakkolee jalaa nagaha bahuuf duâ€™aaf hawwuun jirenya irraa dheessu, itti-gaafatamummaa qormataa jalaa baqachuu fi gabayaa daldalaa buâ€™aa dacha dachaa qabu keessaa bahuu akka taâ€™etti ilaala. (Asitti gabayaan daldalaa-hojii gaggaarii hojjachuun mindaa (ajrii) guddaa argataniidha.) Kanaafi, rakkolee fi wanta nama dhukkubsan jalaa bahuuf inni duâ€™aaf hin hawwu. Umriin isaa dheerachuun namoota toltaa hojjatan irraa yoo taâ€™e, toltaa dabalachuuuf, warra badii hojjatan irraa yoo taâ€™e immoo tawbachuu fi of fooyyessuuf carraa akka taâ€™etti hubata. Sababa kana hundaaf, Ergamaan Rabbii (SAW) duâ€™aaf hawwu irraa ni dhoowwe.

Abu Hureyraan akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan: â€œTokkoon keessan duâ€™a hin hawwin. Takkaa nama toltaa hojjatu yoo taâ€™e, hojii gaarii dabalata, takkaa immoo nama badii hojjatu yoo taâ€™e, badii isaa dhiisee tawbataâ€ [Sahih Al-Bukhaari 7235](#)

Kana jechuun, namoota lama keessaa tokko taâ€™a:

Takkaa **nama toltaa hojjatu** taâ€™a. Haala kana keessatti umriin dheerachuun toltaa fi hojii gaggaarii dabalachi kajeela.

Takkaa immoo **nama badii hojjatu** taâ€™a. Haala kana keessatti immoo dheerachuun umriitiin tawbachuu, araarama kadhachuu, hojii gaggaarii hojjachuun fi badiin isaa akka haxaawamu kajeela.

Abu Hureyraa irraa Muslim akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan: â€œIsin keessaa eenyullee duâ€™a hin hawwin, isatti dhufuun duras [duuti akka isatti dhuftu] hin kadhatin. Sababni isaas, tokkoon keessan yoo duâ€™e hojiin isaa addaan cita. Muâ€™minni (namni dhugaan amane) umriin isaa waan gaarii malee isaaaf hin dabalu.â€ [Sahih Muslim 2682](#)

Ergamaan Rabbii (sallallahu aleih wassallam) muâ€™minni umriin isaa dheerachuun waan gaarii qofa akka isaaaf dabalu ibsan. Jirenyaa isaa irraa wanta dandaâ€™e Aakhiraat isatiif saamachuuf ijannoo cimaan, dhugaa taâ€™uun, obsaan, gadi dhaabbannaan, itti fufiinsaan, ifaajee fi qabsoon itti-gaafatamummaa isatti walâ€™aanso bahuu qaba.

Anas irraa Al-Bukhaari fi Muslim akka gabaasanitti Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhan: â€œ Tokkoon keessan rakkoo isatti buâ€™eef duâ€™aaf hin hawwin. Garuu duâ€™a hawwuutti yoo dirqame, akkana haa jedhu: â€œYaa Rabbi! Jireenyi anaaf gaarii hanga taatetti na jiraachisi. Yoo duuti naaf gaarii taate immoo nafsee tiyya fudhu (na ajjeesi).â€¢ [Sahih Muslim 2680](#), [Sahih Al-Bukhaari-6351](#)

Hadiisni kuniakkuma agarsiisu, muâ€™minaaf wanti irra caaluu Gooftaa isaa irraa duâ€™a barbaadu keessa seenu dhiisudha. Dhimma duâ€™aa murtii Rabiitiif dhiisudha.

Kanaafi, jirenyaa caalaa duuti isaaf jaallatamaa haala taâ€™e irra gahu walii Kabbaab ibn Al-Aratt duâ€™a of irratti hin kadhanne.

Qays Ibn Haazim ni jedha: daawachuuf Kabbaabitti seenne. Qaama isaa irra bakka torba shuuffen godhameefi (waan dhibamuuf bakki torba gubamee jira). Kabbaabis ni jedhe: Hiriyyoonni keenya [gadaa Rasuulaaj] duâ€™an addunyaan tuni mindaa isaanii osoo hin hirâ€™isin darban. Garuu nuti qabeenya baayâ€™ee biyyee malee bakka keennu hin argine arganne. Osoo Nabiyyiin sallallahu aleih wassallam duâ€™a of irratti kadhachuu dhoowwu baate, silaa ani [duuti akka natti dhuftu] nan kadhaa ture.â€¢ [Sahih Al-Bukhaari-5672](#)

â€œGaruu nuti qabeenya baayâ€™ee biyyee malee bakka keennu hin argine arganne.â€¢ Kana jechuun mana ittiin ijaaru fi ashaakilti ittiin misoomsu malee qabeenya bakka itti baasnu hin argine arganne.

Kabbaab hiriyyoonni kiyya na dura duâ€™an qabeenya ani argadhe kana osoo hin argatin duâ€™an. â€œQabeenyi baayâ€™een argadhe kuni mindaa kiyya hirâ€™isu fi sadarkaa isaaniiti gadi na gochuu dandaâ€™aâ€¢ jechuun sodaate. Kanaafu, nafsee ofii keessatti duâ€™a hasaase. Garuu duuti akka isatti dhuftu hin kadhanne.

Barnoonni Islaamaa kuni dhimmi isaa, jirenyaa keessatti keessa (hafuura) Muslimootaa olkaasu, ijannoo isaanii cimsuu, nafsee fi qalpii isaanii keessaa nuffii fi dhophilinna haaqudha. Ammas, Muslimootaa fi karaa namoota baayâ€™ee of galaafachuutti mucuceessuu jidduu cufaa cimaa kaaâ€™a.

Namni Rabbii fi Guyyaa Aakhiratti amanuu dhiisee fi hubannoo Islaamaa gurguddootti amanu dide immoo, yeroo jalqabaa rakkoon isa tuqeef jirenyaa irraa nuffii fi dhophilinna nafsee isaa keessatti dhalata. Wal duraa duuban taaten dhophilinna deddeebiâ€™u walii dhiibbaan (pressure) nama ajjeessu nafsee isaa keessatti walirratti tuulama. Karaa bahiinsaa hin argatu. Sababni isaas, karaan rakkoo keessaa itti bahan tokkichi toora (gama): Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanuun, murtii Rabiitti gammaduu fi mindaa guddaa Rabiin warra obsaniif qopheesse abdachuun malee hin dhufu. Karaa bahiinsaa osoo hin argatin jirenyaa irraa nuffuu fi dhophilachuu erga walitti tuulamee booda haalli dhoowwinsa nafsee ni argama. Dhoowwinsi kuni gara of galaafachu (ajjeessu) ykn maraatutti ykn yakka fokkuutti ykn araadota nama macheessaniin qabamutti nama geessa. Kana hunda keessa sharrii fi balaa guddaatu jira.

Galanni Rabiif haa galu, muâ€™mintoonni (warri amanan) balaa kana hundarrraa nagaha taâ€™u. Biyyoonni Muslimaa dhibee badaa kanarraa biyyoota biroo caalaa nagaha kan taâ€™aniidha. Kunis sababa eeggumsa dhokataa iimaanni hojjatuuni.

Haa taâ€™uu malee, yeroo ammaa kana keessatti ijoolleen Musliimaa gariin dhibee warra kaafiraatin tuqamanii jiru. Rabbiitti, murtii fi ogummaa Isaatti kafaruun, Guyyaa Aakhira fi jazaa isa keessa jiruutti kafaruun yommuu qalbii isaanii keessa seenu dhibeen warra kufrii isaan tuqe. Kan akka of galaafachu, maraatu, dhugaati nama macheessu dhuguu, yakka fokkuu hojjachuu fi kkf.

Guduunfaa:

â˜>Duâ€™aaf hawwuun qormaata jirenyaa irraa dheessu fi daldala buâ€™aa guddaa qabu keessaa bahuu akka taâ€™etti ilaallama. Daldalli buâ€™aa guddaa qabu, amanuu fi hojii gaggaarii hojjachuun Guyyaa Qiyaamaa mindaa guddaa argachuudha.

â˜>Namni aaqilli duâ€™aaf hin hawwu. Sababni isaas, umriin isaa dheerachu irraa waa lama ni hubata:

*Nama hojii gaggaarii hojjatu yoo taâ€™e, hojii gaggaarii dabalataa hojjachuun sadarkaan isaa akka olkaâ€™u kajeela.

*Nama badii hojjatu yoo taâ€™e immoo tawbachuu fi of fooyyessu kajeela.

â˜>Iimaanni qalbii keessa yoo hin jiraatin dhiphinni walirra tuulamuun nafsee keessatti dhoowwinsa uuma. Dhoowwinsi kuni gara of galaafachu, maraatu, wanta fokkuu hojjachuu fi kan kana fakkaatanitti nama geessa.

â˜>Karaan tokkichi rakkoo keessaa afuura itti baafatanii fi bahan toora Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanuun, murtii Isaatiif harka kennuu fi mindaa warra obsaniif qopheesse abdachuuun dhufa.

Qurâ€™aana keessatti, â€œ**Namni Rabbiin sodaatu, Inni karaa bahiinsaa isaaf godha.**â€ Suuratu Ax-Xalaaq 65:2

Namni Rabbiin kan sodaatu yoo Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amaneedha. Hundeen taqwaa iimaana.

Kitaaba wabii:

[Al-Akhlaaqul Islaamiyyatu wa ususuhaa](#)-2/312-314

Date Created

May 3, 2020

Author

admin